

VIDES KONSULTATĪVĀ PADOME

Biedrība „Baltijas Vides forums”, nodibinājums „LatvijasDabas fonds”, nodibinājums „Vides Izglītības fonds”, nodibinājums „PasaulesDabas fonds”, biedrība „LatvijasOrnitoloģijasbiedrība”, biedrība „Vides fakti”, nodibinājums „ĶemeruNacionālā parka fonds”, biedrība „Vides aizsardzībasklubs”, biedrība „LatvijasMakšķerniekuasociācija”, biedrība „Latvijasezeri”, biedrība „Zaļābrīvība”, biedrība „Ekodizainakompetencescentrs”, biedrība „Vides vārds”, biedrība „LatvijasBotāniķubiedrība”, biedrība „LatvijasBiškopībasbiedrība”, „Purvu un ezeruizpētescentrs”, biedrība „LatvijasAtkritumusaimniecībasasociācija”, biedrība „Baltijaskrasti”, biedrība „Zero Waste Latvija”, biedrība „Latvijas Vides pārvaldībasasociācija”, nodibinājums “Teicudabas fonds”.

Rīga, Peldu iela 26/28, LV-1494

18.08.2022.

Nr.1-28.

Ekonomikas ministrijai

ES@em.gov.lv; CC: Helena.Rimsa@em.gov.lv

Saeimas Eiropas lietu komisijai

eiropas.komisija@saeima.lv

CC: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

pasts@varam.gov.lv

Par Pozīciju Nr. 1 "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu, Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti".

Vides Konsultatīvās Padomes (VKP) atbilstošās jomas eksperti ir iepazīlušies ar Ministru Kabinētā 08.08.2022. apstiprināto Latvijas pozīciju par ES direktīvu grozījumu priekšlikumiem “RePowerEU” plāna īstenošanai.

VKP ir iebildumi atsevišķiem pozīcijas punktiem par atjaunīgo energoresursu izmantošanu, kā arī lūdzam Pozīcijas sagatavotāju papildus skaidrot par Pozīcijas argumentāciju:

1. Ekonomikas ministrija neatbalsta Eiropas kopējā AER mērķa paaugstināšanu līdz 45%.

Kā norādīts pozīcijā, Latvija ir valsts ar 3. augstāko AER īpatsvaru ES. Turklāt būtiski, ka kopējā AER bilancē dominē koksnes biomasa (>80%), bet AER elektroenerģijā – hidroelektrostacijas. Latvijā, salīdzinot ar citām Baltijas valstīm, ir ļoti zems vēja un saules enerģijas īpatsvars, ko plānots strauji attīstīt. Sistēmas operatoru dati liecina, ka Latvijā ir rezervētas saules un vēja enerģijas ražošanas jaudas, kas ievērojami pārsniedz nacionālo patēriņu gada griezumā. Izrāviens izkliedētajā ģenerācijā notiek gan komercsektorā, gan mājāsaimniecību līmenī. Līdz ar to Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā (NEKP) **ietvertie mērķrādītāji vairs nav aktuāli un ir jāpaaugstina**. Piemēram, NEKP minēts 800 MW vēja parku attīstības mērķis, ko nosedz jau Latvenego un A\S “Latvijas Valsts meži” iniciētais kopprojekts. Tātad tirgus tendences rāda, ka pieprasījums un piedāvājums strauji aug. Līdz ar to nav saprotama Ekonomikas ministrijas lēmums neatbalstīt kopējā AER mērķa paaugstināšanu līdz 45% un kritiskie komentāri pret AER īpatsvara būtisku pieaugumu.

Pozīcijā ir frāze, ka AER īpatsvara palielināšana var izdoties,

“ļaujot dalībvalstīm (DV) veidot pašām savu izmaksu efektīvāko atjaunojamās enerģijas tehnoloģiju *mix*, nevis uzspiest obligāti izmantot kādas konkrētas atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas, kas DV varētu nebūt piemērotas.”

Šis apgalvojums nonāk **pretrunā gan ar tirgus attīstības tendencēm, gan pētījumu rezultātiem.**

Pirmkārt, Latvijā ir neizmantots saules un vēja enerģijas potenciāls, kā arī ļoti zems elektroauto skaits. Kādi varētu būt apsvērumi, kāpēc šīs tehnoloģijas būtu Latvijai nepiemērotas, vai jāmeklē “pašai savas” ? Tt īpaši ņemot vērā dažādu tirgus dalībnieku vērienīgos investīciju plānus, vietējos resursus un sabiedrības atbalstu?

Otrkārt, starptautiska pētniecības organizācija “Ember” nesēn publicējusi vairākus ziņojumus par Eiropas energosistēmas attīstību. Piemēram, “[Clean Power in Europe 2035](#)” modelēšanas rezultāti liecina, ka izmaksu efektīvākie scenāriji ir ar 70-80 % vēja un saules enerģijas īpatsvaru elektroapgādē. Savukārt “[Europe’s race for wind and solar](#)” ziņojums vēsta, ka ES pagaidām ir tikai četras valstis (tostarp Lietuva), kur uzstādītās vēja un saules jaudas ir pietiekamas atbilstoši Parīzes nolīguma mērķiem. Tāpēc jo būtiskāki ir ilgtspējīgas AER telpiskās plānošanas un atļauju procedūru uzlabojumi.

Treškārt, energopāreja siltumapgādē balstās uz energoefektīvu renovāciju, ilgtspējīgas biomasas izmantošanu un elektrifikāciju. **Lūgums skaidrot, kādus aprobežojumus ministrija saskata biomasas izmantošanā kontekstā ar piedāvātajiem direktīvu grozījumiem.**

2. Neiebilstam pret ministrijas piesardzību pret AER telpiskās plānošanas īsajiem termiņiem, jo process prasa laiku. Lai gan saprotamas ir bažas par administratīvajiem resursiem, **“go-to teritoriju” noteikšanai būs augsta sabiedriska, vides un ekonomiska vērtība**, tāpēc nepieciešams skaidrāks valdības atbalsts, jo kartēšanas rezultāti ir svarīgi dažādām iesaistītajām pusēm.

3. Latvijas iebildumi pret saules enerģijas izmantošanu ēkā būtiski atšķiras no citu valstu pozīcijas, piemēram, Lietuvas. Saules enerģijas stratēģija paredz, ka ēkām ir jāklūst piemērotām AER izmantošanai, tas ir **būtisks solis arī jaunu renovācijas pieeju attīstībā, kas nerada papildus finanšu slogu**. Tāpēc ministrijas kritiskā pozīcija būtu jāmaina uz veicinošāku skatījumu atbilstoši nekustamā īpašuma tirgus un sabiedrības attīstības tendencēm.

Aicinām mainīt pozīcijas sadaļu par Latvijas īpašajām interesēm:

”Latvija nevarēs atbalstīt tādu ES atjaunojamās enerģijas īpatsvara mērķa sadales nosacījumus, kas rezultētos būtiskā Latvijas nacionālā devuma pieaugumā.”, un izteikt to sekojošā redakcijā: **“Latvija atbalsta nacionālā devuma pieaugumu, balsoties uz datiem par plānotajām izkiedētās ģenerācijas jaudām, tirgus dalībnieku investīciju plāniem, vēja un saules enerģijas izmantošanai piemērotajiem ģeogrāfiskajiem resursiem, energoefektivitātes potenciālu siltumapgādē, kā arī sabiedrības plašāku iesaisti enerģētikas pārkārtošanā”.**

Ar cieņu,

Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

Juris Jātnieks

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU